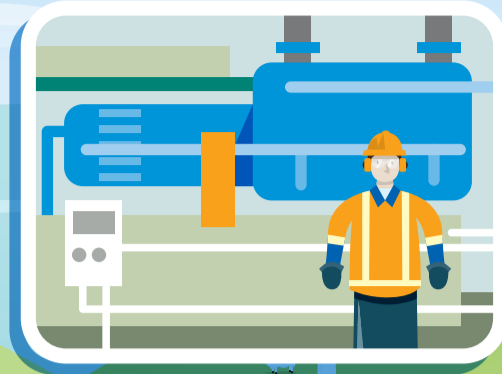

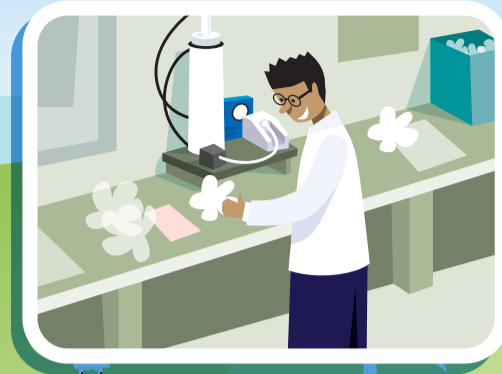
Ko hai 'oku' ne 'ai ke hoko 'eni?

Ko e kau mataotao tekinolosia, 'enisinia mo e kau mataotao saienisi 'i he sekitoa ki he ngaahi ngāue'anga fakaenatula 'a Nu'u Sila'

Ko e kau HUI VAI FAKAKEMIKALE' pea mo e KAU 'ENISINIA KEMIKALE' MO LILIU KOLOA' 'oku nau kau atu ki hono fo'u 'o e ngaahi kemikale fakalelei kekelele'.

KO E KAU SAIENISI KI HE FULUFULU'ISIPU' 'oku nau fo'u ha ngaahi tekinolosia fo'ou ke ngāue'aki 'a e fulufulu'isipi', 'o hangē ko e me'asivi 'i he ngaahi me'amānava' (breathing masks).

KO E KAU 'ENISINIA SIVILE', FAKA'UHILA' pea mo FAKAMISINI' te nau ala ngāue 'i ha ngaahi feitu'u fa'u'anga ivi 'uhila' 'a ia 'oku tufaki atu mei ai 'a e 'uhila' ki he ngaahi faama'.

KO E KAU 'ENISINIA MĪSINI LALAHĪ' 'oku nau fo'u 'a e ngaahi nāunau faka'uhila ki hono mapule'i 'o e ngaahi mīsini lalahi' 'o hangē ko ia 'oku' ne liliu 'a e ngaahi kupu'i'akau' ke hoko ko e pepa pea mo e ngaahi koloa papa'.

Ko e kau HUI VAI FAKAKEMIKALE' mo e KAU SAIENISI KI HE FO'U NĀUNAU 'E NI'HI' 'oku nau ngāue ki hono fo'u mei' he momo'i'akau' 'a e pelesitiki' 'a ia' 'e ala' 'au'aunga mo popo fakaenatula pē.

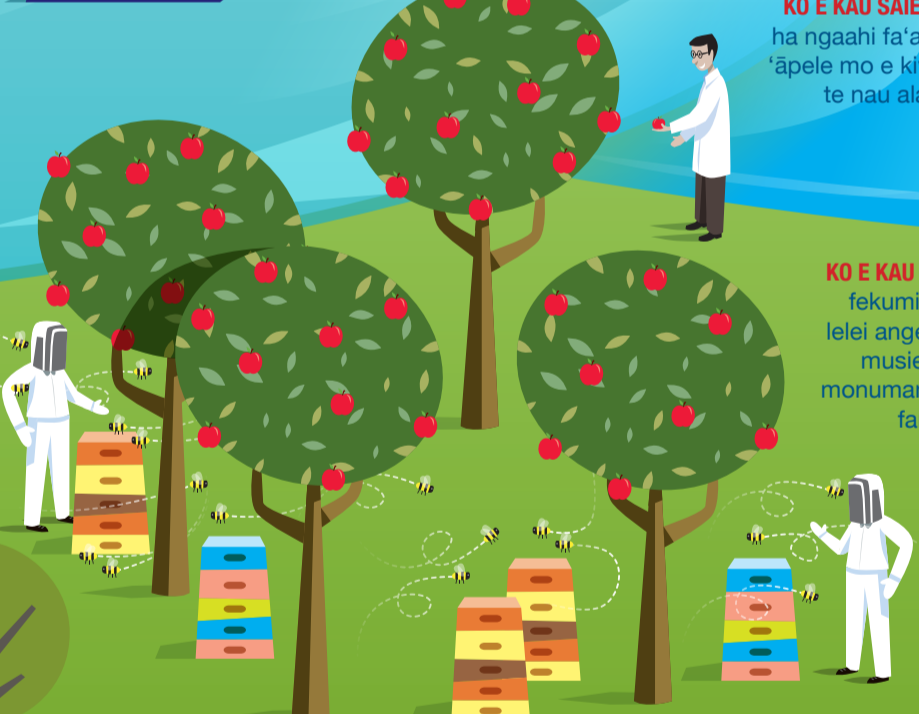

KO E KAU SAIENISI KI HE TOUTAI' 'oku nau siofi 'a e lahi 'o e ika' ke ta'ota'ofi 'a e fu'u hulu'u'a hono toutai'i kinautolu'; ko e ni'hi 'oku nau ngāue 'i he ngaahi faama ki he ngaahi me'amo'ui 'o tahi' 'o nau fakali 'a e fīngota māsolo', tofē' mo e ika salamoni'.

KO E KAU SAIENISI 'O E 'ĀTAKAI' 'oku nau tākani mo 'analaiso 'a e 'ea, vai mo e kekelele kuo to'o mei' ha ngaahi feitu'u pau ke tokoni ki he kau faama ke nau tokangaekina ai 'a e 'ātakai'.

KO E KAU SAIENISI KI HE 'AKAU FUA' 'oku nau fakali ha ngaahi fa'ahinga fo'ou 'o e 'akau' 'o hangē ko e 'āpele mo e kiwifruit, 'o kau ai 'a e ngaahi fa'ahinga te nau ala matu'uaki 'a e ngaahi mahaki'.

KO E KAU SAIENISI KI HE NGŌUE' 'oku nau fekumi ki ha ngaahi founa ke toe lelei ange ai 'a e tupu' 'o enau ngoue', musie fafanga', pea mo e fanga monumanu 'oku faama'i' 'o hangē ko e fanga pulu, sipi mo e tia.

'OKU NGĀUE'AKI' 'E HE KAU MATAOTAO KI HONO LEVA'I-PAU 'O E NGŌUE' 'a e tekinolosia fo'ou, 'o hangē ko e fanga ki'i vakapuna fakakomipiuta (drones) 'oku nau lava 'o fua' 'a e tūkunga 'o e tupu' 'a e musie'.

KO E KAU SAIENISI MATAOTAO 'I HE KELEKELE' 'oku nau fale'i 'a e kau faama' felāve'i mo hono ta'ofi 'o e 'auhia' 'a e kekelele' pea mo hono fakatafe 'o e ngaahi kinoha' mei' he faama' 'o 'ikai hoko ai ha maumau ki he kekelele.

KO E KAU SAIENISI KI HE VAOTĀAA' 'oku nau fakahoko 'a e fakatotolo ki he tupu' 'a e vaotāaa', tutu' mo e fahi 'o e papa', hono fakatolonga' mo e ngaahi fa'ahinga kehekehe 'o e 'ulu' 'akau'.

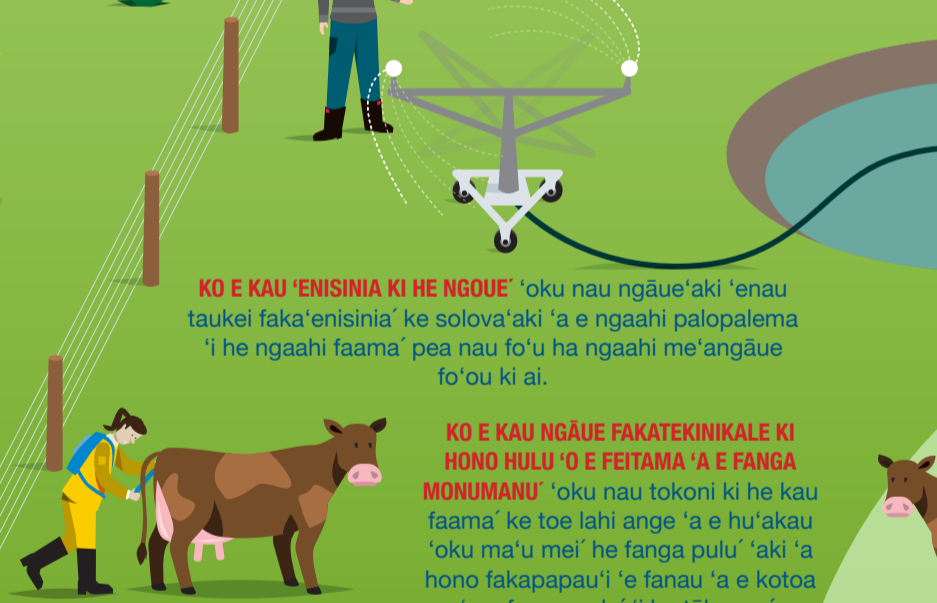
'OKU PALANI MO FAKAHINOHINO 'E HE KAU PULE VAOTĀAA' 'a e anga 'o hono tō, malu'i, tupu mo hono tutu'u 'o e 'ulu' 'akau'.

KO E KAU TOKETĀ KI HE FANGA MONUMANU 'OKU FAAMA'I' 'oku nau tokanga'i tāfataha 'a e fanga monumanu lalahi' 'o hangē ko e fanga pulu' mo e sipi, pea nau tokoni ki he lahi 'o e tupu' 'oku ma'u mei' he faama' pea mo e mo'u lelei 'a e fanga monumanu'.

KO E KAU 'ENISINIA KI HE NGŌUE' 'oku nau ngāue'aki 'enau taukei faka'enisinia' ke solova'aki 'a e ngaahi palopalema 'i he ngaahi faama' pea nau fo'u ha ngaahi me'angāue fo'ou ki ai.

KO E KAU NGĀUE FAKATEKINIKALE KI HONO HULU' 'O E FEITAMA 'A E FANGA MONUMANU' 'oku nau tokoni ki he kau faama' ke toe lahi ange 'a e hu'akau 'oku ma'u mei' he fanga pulu' 'aki 'a hono fakapapau'i' e fanau 'a e kotoa 'o e fanga pulu' 'i he tākanga'.

KO E KAU FALE'I MATAOTAO KI HE NGŌUE' 'oku nau 'oatu' 'a e fale'i ki he kau faama' felāve'i mo hono fakalelei' 'o e tu'unga lelei mo e ola 'oku ma'u mei' he 'enau ngoue' mo e fanga monumanu'.

KO E KAU 'ENISINIA KI HE FEFONONGA'AKI' 'oku nau palani 'a e ngaahi hala-pule'anga' ko e 'uhi' ke lava 'o fetuku atu 'a e fanga monumanu', hu'akau' pea mo e fua 'o e fonua' ki he ngaahi ngāue'anga' pea mo e ngaahi koto lalahi'.

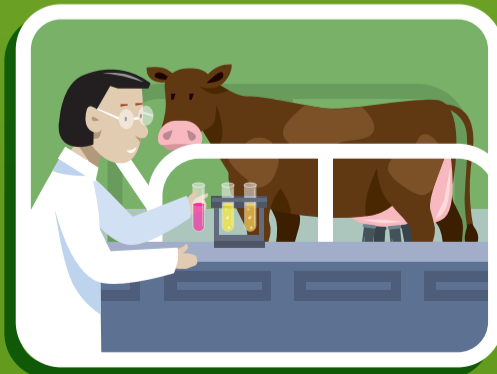
KO E KAU MATAOTAO 'I HE TĪKINŌLOJIA KI HE ME'ATOKONI' 'oku nau fakakaukau' 'a e ngaahi founa lelei taha' ke liliu'aki 'a e hu'akau ki ha koloa me'atokoni mo ha inu fo'ou.

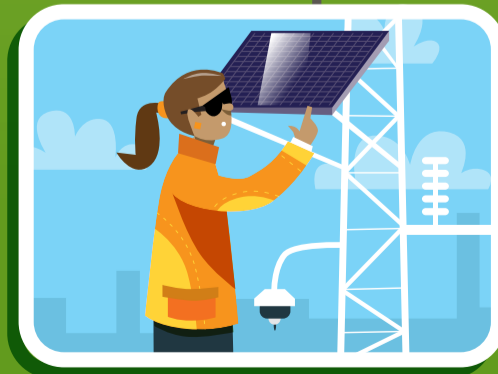
KO E KAU NGĀUE FAKATEKINIKALE 'I HE NGĀHI LESEPI' pea mo e KAU SAIENISI KI HE NGĀHI TU'ONGA ME'AMŌU' 'OKU' 'oku nau sivi 'ahi'ahi' 'a e ngaahi koloa mei' he hu'akau', 'o hangē ko 'enau fakapapau'i' 'oku malu eni ki he ma'u me'atokoni'.

KO E KAU 'ŌPIA KI HE MALU' 'A E ME'AMŌU' 'oku nau malu'i 'etau ngaahi faama', vaotāaa', mo e me'amo'ui 'i tahi' 'aki' 'enau ngāue atu ki he fanga monumanu maumau' mo e 'akau fakakina', pea mo e ngaahi mahaki'.

KO E KAU SAIENISI KI HE TĪKINŌLOJIA 'OKU' 'oku nau 'analaiso' 'a e ngaahi fa'unga tukufakakolo' (DNA) ke tokoni ki he kau faama' ke nau fili'i 'a e fanga monumanu ke nau ngāue'aki' ke fakatokolahi hake 'aki' 'a 'enau fanga monumanu'.

KO E KAU SAIENISI KI HE TĪKINŌLOJIA 'O E 'EA' 'oku nau siofi 'a e ngaahi nāununga' 'o e ngaahi ngāue' 'a e fa'ahinga' 'o e tangata', 'o hangē ko e faama'.

KO E KAU 'ENISINIA FAKA'LEKITULŌNGA' 'oku nau fo'u 'a e ngaahi tekinolosia fo'ou ki he faama', 'o hangē ko e misini fakakomipiuta ki hono fakatikite 'o e telinga' 'o e fanga monumanu' pea mo e ngaahi tekinolosia ki he ngaahi fale taupulu'.

KO E KAU 'ENISINIA FA'U PULOKALAMA FAKAKOMIPIUTA' 'oku nau fo'u 'a e ngaahi polokalama fakakomipiuta 'oku nau pule'i' 'a e ngaahi me'angāue mo e ngaahi polokalama fakakomipiuta ki hono fakalelei 'o e ngaahi faama'.

KO E KAU 'ENISINIA FAKAKEMIKALE' 'oku nau fo'u 'a e ngaahi misini ki he vaotāaa' mo e faama'.